

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
LOBISTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. VIII-1749 PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖKŪROS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR.
XI-2220 PAPILDYMO 5¹, 5² IR 5³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS RINKLIAVŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1725 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo Nr. VIII-1749 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – LVĮ projektas), Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 papildymo 5¹, 5² ir 5³ straipsniais įstatymo projekto (toliau – TPĮ projektas), Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau kartu – Įstatymų projektai) tikslas – tobulinti lobistinės veiklos teisinį reguliavimą, didinti lobistinės veiklos teisinio reguliavimo efektyvumą ir veiksmingumą, lobistinės veiklos priežiūros efektyvumą, užtikrinant lobistinės veiklos skaidrumą ir išviešinant poveikio darymą teisėkūrai.

Įstatymų projektų rengimą paskatino suinteresuotų institucijų – Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, „Transparency International“ Lietuvos skyriaus, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos pateikta informacija, kad praktikoje Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo (toliau – LVĮ) nuostatos nėra veiksmingos, taip pat institucijų pateikti siūlymai dėl minėto įstatymo nuostatų tobulinimo.

Įstatymų projektai taip pat parengti, siekiant spręsti Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimant sprendimus ir galimos neteisėtos įtakos politiniams procesams išvadoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII-1228 (toliau – Išvada), nurodytas problemas, susijusias su lobistinės veiklos teisiniu reguliavimu, ir siekiant įgyvendinti Išvadoje pateiktus siūlymus dėl lobistinės veiklos teisinio reguliavimo tobulinimo.

Išvadoje nurodyta, kad iki 2017 metų vidurio iš 38 oficialiai registruotų lobistų, tik 12 viešai skelbė informaciją apie savo veiklą, o nuo 2017 m. rugsėjo 1 d., kai įsigaliojo nauja LVĮ įstatymo redakcija, iš viso registruoti 58 lobistai (šiuo metų – apytikriai 80 lobistų), tačiau ne visi lobistai teikė vykdytos lobistinės veiklos deklaracijas. Taip pat Išvadoje pateikti neteisėtos, neskaidrios lobistinės veiklos pavyzdžiai.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektai parengti organizuojant suinteresuotų institucijų pasitarimus, kuriuose dalyvavo ir teikė siūlymus Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, „Transparency International“ Lietuvos skyriaus, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atstovai. Galutinius Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu lobistinės veiklos apibrėžtis (LVĮ 2 straipsnio 3 dalis) apima siekį daryti įtaką priimamiems teisės aktams ir administraciniams sprendimams. Plati lobistinės veiklos apibrėžtis nesudaro galimybių vykdyti efektyvią ir veiksmingą lobistinės veiklos priežiūrą.

LVĮ nėra pakankamai aiškiai sureglamentuota pareiga išviešinti galutinę lobistinės veiklos naudą gavėją, tai sudaro sąlygas vykdyti lobistinę veiklą neskaidriai ir neatskleisti asmens, kurio interesu siekiama vykdyti lobistinę veiklą, jei toks asmuo nesutampa su lobistinės veiklos užsakovu, nors LVĮ 4 straipsnyje reglamentuotos lobistų teisės ir pareigos.

LVĮ 5 straipsnyje reguliuojamas asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, pareigos, tačiau šios pareigos iš esmės apsiriboja įpareigojimais sudaryti sąlygas lobistams teisėtai vykdyti lobistinę veiklą ir neįtvirtina asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, pareigų patiems aktyviai viešinti jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos atvejus. Taigi, šiuo metu vykdoma lobistinės veiklos priežiūra iš esmės remiasi tik pačių lobistų teikiamomis deklaracijomis.

LVĮ 6 straipsnis reguliuoja, kas laikoma neteisėta lobistine veikla, o 7 straipsnyje įtvirtintos išimtys, kokia veikla nelaikoma lobistine. Vadovaujantis LVĮ 7 straipsnio 7 punktu, lobistine veikla nelaikomos kitos specialiųjų įstatymų arba įstatų nustatyta tvarka vykdomos veiklos, kurios tenkina viešąjį interesą. Ši išimtis kelia praktinių LVĮ taikymo problemų, sudaro sąlygas veiklą, kuri pagal turinį laikytina lobistine veikla, vykdyti neskaidriai, neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo ir sudaro sąlygas įvairiems subjektams nepagrįstai išvengti LVĮ nuostatų taikymo. Pažymėtina, kad, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) nuomone, lobistinė veikla neturėtų būti siejama su organizacijos veiklos tikslu (viešas interesas ar privatus), bet sietina su konkrečia veikla (siekiu daryti įtaką dėl teisės aktų), ir tas siekis daryti įtaką turėtų būti visuomenei atskleistas.

8 straipsnyje reglamentuota, kokiems asmenims draudžiama būti lobistinės veiklos užsakovais, nors laikytina, kad toks draudimas nėra proporcingas, jei šiuo metu LVĮ 8 straipsnyje nurodyti asmenys, būdami lobistinės veiklos užsakovais, laikytųsi Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų.

LVĮ 10 straipsnyje reglamentuotas asmenų įrašymas į lobistų sąrašą, o šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad lobistinę veiklą turi teisę vykdyti tik į lobistų sąrašą įrašytas asmuo. LVĮ 12 straipsnyje numatyta lobistinės veiklos deklaracijų teikimo tvarka.

Lobistinės veiklos priežiūra šiuo metu vykdoma remiantis LVĮ 13 straipsniu, o informacija apie lobistinę veiklą (apie įrašytus į lobistų sąrašą lobistus, lobistinės veiklos sustabdymą, nutraukimą, atnaujinimą ar pasibaigimą, lobistinės veiklos deklaracijų duomenys) skelbiama Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nustatyta tvarka (LVĮ 14 straipsnis). Toks informacijos skelbimo teisinis reguliavimas neviseškai atitinka 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), taikomo nuo 2018 m. gegužės 25 d., nuostatas.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme (toliau – TPI) šiuo metu nėra įtvirtinto aiškaus mechanizmo, kaip asmenys, siekiantys daryti įtaką teisėkūrai, galėtų tai iš anksto aiškiai ir viešai deklaruoti, gauti tam tikrą jiems aktualią informaciją ir pan.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 126 straipsnyje reguliuojama fizinių asmenų atsakomybė už neteisėtą lobistinę veiklą, tačiau galiojančiuose teisės aktuose atsakomybės už neteisėtą lobistinę veiklą reguliavimas nėra sistemiškas, kadangi nei LVĮ, nei kituose įstatymuose nėra sureguliuota juridinių asmenų atsakomybė už neteisėtą lobistinę veiklą. ANK 12 straipsnio 1 dalyje nėra įtvirtinta galimybė neteisėtą lobistinę veiklą (ANK 126 straipsnis) laikyti mažai pavojinga administracinio nusižengimo požymių turinčia veika.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Dėl LVĮ taikymo srities.

LVĮ projektu siūloma aiškiau sureguliuoti ir išplėsti LVĮ taikymo sritį, siekiant apimti visas veiklas, kurios pagal turinį laikytinos lobistine veikla. Siekiant lobistinės veiklos skaidrumo, siūloma patikslinti LVĮ 7 straipsnio 7 punkte numatytą neaiškia išimtį, kad lobistine veikla nelaikomos kitos specialiųjų įstatymų arba įstatų nustatyta tvarka vykdomos veiklos, kurios tenkina viešąjį interesą. Siūloma nustatyti, kad lobistine veikla nelaikoma viešųjų juridinių asmenų, tiesiogiai nurodytų specialiuose įstatymuose, veikla, tenkinanti viešąjį interesą. Priėmus siūlomą pakeitimą, didesnei grupei subjektų būtų sudarytos vienodos sąlygos daryti įtaką politikos formavimui ir teisėkūrai, asmenų veikla, kuri pagal turinį atitinka lobistinės veiklos požymius, būtų laikoma lobistine veikla, tai atitiktų EBPO teikiamas rekomendacijas Lietuvai dėl lobistinės veiklos teisinio reguliavimo. Be to, sumažėtų galimybės asociacijoms, atstovaujančioms verslo ar kitiems privatiems interesams, išvengti savo siekiamos daryti įtakos priimamiems politiniams sprendimams viešinimo. Patikslinta išimtis apimtų tik konkrečius viešųjų juridinių asmenų, kurie tiesiogiai nurodyti specialiuose įstatymuose ir kurių veiklos sritis (taigi, ir galimas poveikis teisėkūrai) tiesiogiai išviešinta specialiuose įstatymuose, veiklą. Tai būtų, pavyzdžiui, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos advokatūros, Lietuvos notarų rūmų ir pan. veikla. Tokių viešųjų juridinių asmenų išskyrimas yra objektyviai pateisinamas, kadangi tokie viešieji juridiniai asmenys objektyviai skiriasi nuo kitų viešųjų juridinių asmenų (asociacijų): jų veiklos tikslai, funkcijos, įgaliojimai yra tiesiogiai nurodyti įstatymuose ir taip iš anksto (įstatymo lygiu) išviešinama, kokioje srityje ar srityse viešasis juridinis asmuo gali daryti įtaką teisėkūrai, kokius įgaliojimus jis turi. Kita vertus, atsižvelgiant į tai, kad didesnės grupės nei šiuo metu subjektų daroma įtaka, kad būtų priimami arba nepriimami teisės aktai, būtų laikoma lobistine veikla, siūloma atsakyti LVĮ 9 straipsnyje šiuo metu nustatyto neproporcingo draudimo, kad lobistinę veiklą draudžiama finansuoti iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, valstybės ir savivaldybių įsteigtų pinigų fondų, kartu sudarant sąlygas juridiniams asmenims ir toliau teisės aktų nustatyta tvarka gauti finansinę paramą ir siekti savo veiklos tikslų.

Šiuo metu LVĮ 7 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad lobistine veikla nelaikoma fizinio asmens pareikšta nuomonė dėl teisėkūros. Siekiant, kad praktikoje šia nuostata nebūtų piktnaudžiaujama, siūloma tikslinti, kad lobistine veikla nelaikoma fizinio asmens pareikšta nuomonė dėl teisėkūros, išskyrus atvejus, kai fizinis asmuo sistemiškai ir nuolat rengia teisės aktų projektus ir siūlo inicijuoti šių teisės aktų projektų svarstymą teisės aktų nustatyta tvarka; juridinio asmens pareikšta nuomonė dėl teisėkūros, išskyrus atvejus, kai juridinis asmuo parengia konkretų teisės akto projektą ir siūlo inicijuoti šio teisės akto projekto svarstymą teisės aktų nustatyta tvarka. Pabrėžtina, kad tokiu reglamentavimu bus užkertamos galimybės slėpti ir vengti deklaruoti tikruosius siūlomų ar priimamų teisės aktų projektų iniciatorius. Bus prisidedama prie didesnio skaidrumo, neliks galimybės išvengti abipusio reikalavimo deklaruoti vykdomą lobistinę veiklą, kadangi teisės akto (teisės aktų) parengimas ir siūlomas teisės akto projekto svarstymo inicijavimas visais atvejais bus laikomas lobistine veikla, o ne fizinio ar juridinio asmens pareikšta nuomone dėl teisėkūros. Vis dėlto pažymėtina, kad nurodytu pakeitimu nesiekama riboti asmenų iniciatyvos ir teisės reikšti savo nuomonę kreipiantis į politikus ar kitus viešus asmenis ir siūlant spręsti tam tikras problemas, atkreipiant dėmesį į netinkamą teisinį reguliavimą. Pavyzdžiui, jei asmuo (raštu ar žodžiu) kreiptųsi į kompetentingą instituciją ar politiką ir nurodytų, kad tam tikras teisinis reguliavimas yra ydingas, todėl keistinas, toks kreipimasis nelaikytinas lobistine veikla, tačiau laikytinas fizinio ar juridinio asmens pareikšta nuomone dėl teisėkūros, todėl toks kreipimasis neturėtų būti deklaruojamas. Taip pat pažymėtina, kad keičiamo LVĮ 7 straipsnio 6 punkto nuostata nedarys įtakos 7 straipsnio 5 punkte įtvirtintos nuostatos taikymui, kadangi keičiamo LVĮ 7 straipsnio 5 punkte

įtvirtinta savarankiška išimtis, kas nelaikoma lobistine veikla (peticijos, referendumo, piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisės įgyvendinimas pagal atitinkamą veiklą reguliuojančius įstatymus).

Visas išimtis, kas nelaikoma lobistine veikla, siūloma sistemiškai reglamentuoti viename straipsnyje (keičiamo LVĮ 7 straipsnis). Lobistine veikla ir toliau būtų nelaikoma nevyriausybinų organizacijų, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, veikla, tik ši išimtis perkelta iš galiojančio 1 straipsnio į 7 straipsnį. Atsižvelgiant į diskusijų dėl LVĮ projekto metu, Įstatymų projektų derinimo metu gautas nuomones, taip pat į Europos Parlamento ir Europos Komisijos susitarime dėl skaidrumo registro organizacijoms ir savarankiškai dirbantiems asmenims, dalyvaujantiems formuojant ir įgyvendinant ES politiką, numatytas išimtis, siūloma nustatyti šias papildomas išimtis, kas nelaikoma lobistine veikla: asmenų veikla, kai jie dalyvauja viešuose susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, kituose viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami; asmenų veikla, kai jie viešai skleidžia informaciją visuomenės informavimo priemonėje; politinių partijų, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatyme, veikla. Šių veiklų metu daroma įtaka teisėkūrai būtų išviešinama kitomis formomis (pavyzdžiui, siūlymas keisti teisės aktą užfiksuotas posėdžio protokole, daryta įtaka teisėkūrai teisės aktų nustatyta tvarka išviešinta viešai skelbiamose politinių partijų veiklos rezultatų ataskaitose ar pan.), todėl netikslinga papildomai įpareigoti asmenis deklaruoti tokią veiklą LVĮ nustatyta tvarka.

Kita vertus, siekiant LVĮ efektyvaus veikimo, taip pat siekiant sudaryti realias galimybes veiksmingai lobistinės veiklos priežiūrai, iš lobistinės veiklos apibrėžties, o kartu ir iš LVĮ taikymo srities siūloma išbraukti administracinius sprendimus. Pastebėtina, kad ir jau minėtoje Išvadoje nurodyti probleminiai neskaidrios lobistinės veiklos pavyzdžiai yra susiję būtent su siekiu daryti įtaką teisės aktų projektų rengimo ir teisės aktų priėmimo procese. Atsisakius įtakos administracinių sprendimų priėmimui priežiūros, būtų sudarytos galimybės efektyviau atskleisti įtakos darymą svarbiausiems valstybėje priimamiems sprendimams, vykdyti šios įtakos stebėseną ir priežiūrą.

Dėl asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, ir jų atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūros.

LVĮ projektu siūloma LVĮ 2 straipsnio 1 dalyje aiškiau apibrėžti asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, ratą ir diferencijuoti šių asmenų atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūrą. Siūloma aiškiai išskirti svarbiausius sprendimus priimančių asmenų kategorijas ir šių asmenų atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūrą pavesti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai. Pagal siūlomą teisinio reguliavimo modelį Vyriausioji tarnybinės etikos komisija vykdytų Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės narių, viceministrų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų kanclerių, politinių partijų vadovų, merų, savivaldybių tarybų narių, savivaldybių administracijų direktorių ir jų pavaduotojų atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūrą (LVĮ projektu keičiamo LVĮ 11 straipsnio (šiuo metu galiojančio 13 straipsnio) 2 dalis). Kitų asmenų, dalyvaujančių rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūrą siūloma pavesti institucijų, kuriose šie asmenys dirba, vadovams ar jų įgaliotiems atstovams (keičiamo LVĮ 11 straipsnio 6 dalis).

Siekiant sudaryti geresnes galimybes vykdyti lobistinės veiklos priežiūrą, LVĮ projektu siūloma nustatyti asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, vadinamą kryžminę pareigą deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą (keičiamo LVĮ 5 straipsnis). LVĮ projektu siekiama numatyti, kad Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariai, viceministrai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų kancleriai, politinių partijų vadovai, merai, savivaldybių tarybų nariai, savivaldybių administracijų direktoriai ir jų pavaduotojai privalo deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę

veiklą dėl kiekvieno teisės akto projekto Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai ne vėliau kaip per septynias dienas nuo lobistinės veiklos dėl konkretaus teisės akto projekto pradžios. Siekiant sudaryti kuo patogesnes sąlygas pateikti nurodytas deklaracijas, LVĮ 11 straipsnyje (šiuo metu galiojantis 13 straipsnis) būtų įtvirtinta pareiga Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai sudaryti sąlygas nurodytiems asmenims elektroninėmis priemonėmis deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą.

Taip pat siūloma numatyti, kad valstybės pareigūnai, valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, privalo deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą dėl kiekvieno teisės akto projekto institucijų, kuriose šie asmenys dirba, vadovams ar jų įgaliotiems atstovams ne vėliau kaip per septynias dienas nuo lobistinės veiklos dėl konkretaus teisės akto projekto pradžios (žodinio ar rašytinio (taip pat ir elektroninėmis priemonėmis) teisės akto projekto nuostatų aptarimo su lobistu) atitinkamų institucijų vadovų nustatyta tvarka. Atitinkamai siūloma reglamentuoti ir šių asmenų atžvilgiu vykdomos lobistinės veiklos priežiūrą (keičiamo LVĮ 11 straipsnis).

Siūlomos įtvirtinti nuostatos sudarytų galimybes palyginti lobistų ir asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, deklaruojamą informaciją, kartu sudarytų geresnes galimybes vykdyti lobistinės veiklos priežiūrą, taip pat skatintų pačius lobistus vykdyti lobistinę veiklą skaidriai, ją deklaruoti. Vadinamos kryžminės pareigos deklaruoti asmenų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą nustatymas asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, sudarytų prielaidas šiems asmenims, priimantiems atitinkamus sprendimus teisės aktų rengimo ir priėmimo procese, labiau pagrįsti, išviešinti priimamus sprendimus, taip pat užtikrinti, kad sprendimai priimti įvertinus įvairių suinteresuotų subjektų grupių nuomones ir pasiūlymus.

Dėl lobisto, lobistinės veiklos naudos gavėjo sąvokos.

Siekiant aiškiau apibrėžti, kas laikomas lobistu, taip pat aiškiau sureguliuoti juridinių asmenų, vykdančių lobistinę veiklą, klausimus, į lobisto sąvoką siūloma papildomai įtraukti juridinius asmenis. Siekiant geriau įgyvendinti EBPO rekomendacijas ir sudaryti galimybes aiškiai atskleisti tikruosius lobistinės veiklos naudos gavėjus, LVĮ projekte siūloma įtvirtinti lobistinės veiklos naudos gavėjo sąvoką. Lobistinės veiklos naudos gavėju būtų laikomas fizinis arba juridinis asmuo, kurio interesu siekiama vykdyti lobistinę veiklą ir (arba) kuris siekia gauti galutinę naudą iš lobistinės veiklos. Tam tikrais atvejais lobistinės veiklos naudos gavėjas ir lobistinės veiklos užsakovas galėtų sutapti, tokiais atvejais deklaracijoje kaip lobistinės veiklos naudos gavėjas ir lobistinės veiklos užsakovas turėtų būti nurodomas tas pats asmuo.

Dėl asmenų, neturinčių teisės būti lobistais, lobistinės veiklos užsakovais, ir neteisėtos lobistinės veiklos.

Siekiant, kad lobistinę veiklą vykdytų tinkamos reputacijos asmenys, siūloma papildomai įtvirtinti, kad lobistu neturi teisės būti fizinis asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka pripažintas kaltu ne tik dėl korupcinio pobūdžio nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą, bet ir dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Pastebėtina, kad tam tikrų profesijų veiklą reguliuojančiuose įstatymuose neprikaištingos reputacijos reikalavimas taip pat siejamas su tuo, kad asmuo nebūtų teistas už sunkų ar labai sunkų nusikaltimą (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 8 straipsnis). Kita vertus, siekiant skatinti asmenis lobistinę veiklą vykdyti skaidriai, užkirsti kelią neteisėtai lobistinei veiklai, siūloma trumpinti LVĮ 3 straipsnyje įtvirtintus terminus, kurie turi praeiti nuo apkaltinamojo nuosprendžio dėl korupcinio pobūdžio baudžiamojo nusižengimo padarymo įsiteisėjimo ar nuo administracinės nuobaudos už šio LVĮ pažeidimą įvykdymo, kad asmuo vėl galėtų būti lobistu. Atsižvelgiant į tai, kad iš dalies keičiamos nuostatos dėl to, kas neturi teisės būti lobistu (nuostatos iš dalies sugriežtinamos, iš dalies sušvelninamos), įsigaliojus naujam teisiniam reguliavimui, asmenų galėjimas būti lobistu turėtų būti vertinamas pagal naujai įsigaliojusias nuostatas ir Vyriausiajai tarnybinės etikos

komisijai gavus informacijos apie tai, kad lobistų sąrašė yra asmenų, kurie neatitinka naujų LVĮ nustatytų reikalavimų, turėtų būti patikrinama asmens atitiktis LVĮ reikalavimams ir priimami atitinkami sprendimai LVĮ nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kad LVĮ projektu siūloma numatyti, kad lobistu taip pat būtų laikomas juridinis asmuo, LVĮ 3 straipsnį siekiama papildyti nuostatomis, kokie juridiniai asmenys neturi teisės būti lobistais. Draudimas juridiniam asmeniui būti lobistu iš esmės būtų siejamas su juridinio asmens išbraukimu iš lobistų sąrašo. Taip pat lobistu neturėtų teisės būti juridinis asmuo, kuris yra valstybės ar savivaldybių institucija ar įstaiga, valstybės ar savivaldybės įmonė, viešoji įstaiga, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, taip pat Lietuvos bankas.

Šiuo metu LVĮ 6 straipsnyje reglamentuota daug atvejų, kada lobistinė veikla laikoma neteisėta. LVĮ projektu siūloma atsisakyti šio straipsnio 2-7 punktų nuostatų, kadangi minėtuose punktuose nurodytos aplinkybės praktikoje yra neįrodomos (pavyzdžiui LVĮ 6 straipsnio 4 punktas), nėra pakankamai susijusios su LVĮ tikslu užtikrinti lobistinės veiklos viešumą ir skaidrumą (pavyzdžiui, LVĮ 6 straipsnio 5, 6 punktai) arba susijusios su lobistų veiklos etikos reikalavimais (pavyzdžiui, LVĮ 6 straipsnio 6, 7 punktai), bet ne su lobistinės veiklos neteisėtumu. Neteisėtos lobistinės veiklos atvejai būtų reglamentuoti keičiamo LVĮ 6 straipsnyje ir šie atvejai būtų siejami su lobistinės veiklos nedeclaravimu ir lobistinės veiklos vykdymu, kai asmuo nėra įtrauktas į lobistų sąrašą. Be to, atsižvelgiant į asmens nekaltumo prezumpciją, lobistinė veikla nebūtų stabdoma, jei lobistas įtariamas arba kaltinamas padaręs korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiklą.

Kaip minėta, LVĮ 8 straipsnyje reglamentuota, kokiems asmenims draudžiama būti lobistinės veiklos užsakovais. Tokio draudimo LVĮ projektu siekiama atsisakyti kaip perteklinio, kadangi šiuo atveju svarbu ne įtvirtinti absoliutų draudimą būti lobistinės veiklos užsakovu, bet užtikrinti, kad LVĮ 8 straipsnyje nurodyti asmenys, būdami lobistinės veiklos užsakovais, laikytųsi Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų. Pavyzdžiui, valstybės tarnautojas, kuris dalyvauja rengiant teisės aktų projektus, kitoje srityje, nesusijusioje su jo vykdomomis funkcijomis, galėtų būti lobistinės veiklos užsakovu, jei tai nesukelia viešųjų ir privačių interesų konflikto. Dėl viešojo administravimo subjektų, kaip valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektų teisės ir pareigos, įgaliojimai yra griežtai reglamentuoti jų veiklą reguliuojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose, todėl viešojo administravimo subjektai apskritai negalėtų užsiimti tokia veikla (ar organizuoti tokios veiklos), kuri nenumatyta jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Taigi, LVĮ projektu siūloma atsisakyti LVĮ 8 straipsnio nuostatų (atitinkamai keičiasi tolesnių LVĮ straipsnių numeracija LVĮ projekte).

Įtvirtinus aptartas nuostatas, būtų aiškiau ir sistemiškiau reguliuojama, kokie asmenys neturi teisės būti lobistais, kokia lobistinė veikla laikytina neteisėta, būtų atsisakyta nepagrįstų draudimų, tokiu būdu skatinant asmenis lobistinę veiklą vykdyti viešai ir skaidriai, kartu sudarant geresnes prielaidas lobistinės veiklos priežiūrai.

Dėl asmenų įrašymo į lobistų sąrašą ir teisės vykdyti lobistinę veiklą.

LVĮ projekte ir toliau išlaikoma nuostata, kad lobistinę veiklą turi teisę vykdyti tik į lobistų sąrašą įrašytas asmuo. Vis dėlto, siekiant mažinti asmenims administracinę naštą, palengvinti galimybę vykdyti lobistinę veiklą, siūloma atsisakyti LVĮ nuostatų dėl valstybės rinkliavos, kai asmuo siekia būti įrašytas į lobistų sąrašą, sumokėjimo. Jei į lobistų sąrašą siektų būti įrašytas juridinis asmuo, atsisakoma reikalavimo nurodyti juridinio asmens dalyvius, valdymo organų narius ir darbuotojus, kurie vykdys lobistinę veiklą, taigi, palengvinama įrašymo į lobistų sąrašą procedūra. Vis dėlto juridinis asmuo turėtų užtikrinti, kad jo vardu veiklą vykdytų tik nepriekaištingos reputacijos atstovai, todėl LVĮ projekte (9 straipsnis) siūloma numatyti, kad lobistinė veikla Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimu

sustabdoma, jeigu lobisto juridinio asmens vardu lobistinę veiklą vykdo juridinio asmens dalyvis, valdymo organo narys ar darbuotojas, neturintis teisės būti lobistu pagal LVĮ 3 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Per vieną mėnesį pašalinus tokį veiklos pažeidimą, sustabdyta lobistinė veikla Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimu būtų atnaujinta. Juridinis asmuo, siekiantis, kad jo vykdyta sustabdyta lobistinė veikla būtų atnaujinta, turėtų pateikti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai visus pažeidimo pašalinimą įrodančius dokumentus (pavyzdžiui, atitinkamam darbuotojui išduoto įgaliojimo panaikinimą įrodantį dokumentą).

Siekiant skatinti lobistinę veiklą, keičiamo LVĮ 4 straipsnyje siūloma įtvirtinti naują teisę lobistams – teisę iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme jį įrašyti į lobistų sąrašą nurodytas teisinio reguliavimo sritis. Tai sudarytų geresnes galimybes lobistams sekti juos dominančius teisėkūros procesus ir daryti įtaką teisėkūrai. Taip pat numatoma galimybė lobistams gauti teisės aktų projektų kopijas ir kitą informaciją sutrumpintais terminais.

Kaip ir šiuo metu, lobistai turėtų pareigą deklaruoti lobistinę veiklą Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje, pateikdami skaidrių teisėkūros procesų deklaracijas, taip užtikrinant lobistinės veiklos skaidrumą, teisėkūrai daromos įtakos viešumą. Lobistų veiklą ir toliau prižiūrėtų Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.

Pritarus LVĮ projektu siūlomoms nuostatoms, būtų palengvintos asmenų įrašymo į lobistų sąrašą sąlygos. Suteikus lobistams papildomą teisę gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme jį įrašyti į lobistų sąrašą nurodytas teisinio reguliavimo sritis, asmenys būtų skatinami įsirašyti į lobistų sąrašą.

Dėl lobistinės veiklos deklaravimo ir priežiūros.

LVĮ 10 straipsnyje (šiuo metu galiojančiame 12 straipsnyje) siūloma reglamentuoti lobistų pareigą teikti skaidrių teisėkūros procesų deklaracijas. Siekiant akcentuoti būtent teisėkūrai daromo poveikio išviešinimą, atsisakoma lobistinės veiklos deklaracijos sąvokos ir įtvirtinama skaidrių teisėkūros procesų deklaracijos sąvoka. Tokios skaidrių teisėkūros procesų deklaracijos būtų viešinamos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje, skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje (keičiamo LVĮ 12 straipsnis). LVĮ projektu taip pat siūloma tikslinti duomenis, kuriuos lobistas turi nurodyti skaidrių teisėkūros procesų deklaracijoje. Aiškiai nurodoma, kad lobistas deklaracijoje privalo nurodyti lobistinės veiklos naudos gavėjo vardą, pavardę ar pavadinimą, atsisakoma perteklinio lobistinės veiklos užsakovo asmens kodo ar juridinio asmens kodo nurodymo. Taip pat įtvirtinama, kad tuo atveju, jeigu lobistui nėra žinomi asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, vardai, pavardės, pareigos, pakanka nurodyti tų asmenų, kuriems buvo siekiama daryti įtaką, grupės (komiteto, komisijos ar pan.) pavadinimą. Nurodyta nuostata būtų taikoma tais atvejais, kai, pavyzdžiui, lobistas dalyvauja Seimo komiteto posėdyje, tačiau negali tiksliai nustatyti, kokie Seimo nariai ar valstybės tarnautojai dalyvauja posėdyje, tuomet lobistas galėtų nurodyti, kad lobistine veikla siekta daryti įtaką konkrečiam Seimo komiteto nariams. Siekiant išviešinti praktikoje pasitaikančius atvejus, kai teisės aktų projektus parengia privatūs subjektai, o vėliau šiuos projektus teikia viešieji asmenys, nenurodydami tikrųjų projektus inicijavusių subjektų, LVĮ 10 straipsnyje siūloma nustatyti, kad lobistas deklaracijoje privalo nurodyti, ar asmeniui, kuriam lobistine veikla buvo siekiama daryti įtaką, buvo pateiktas konkretus teisės akto projektas ir siūloma inicijuoti šio teisės akto projekto svarstymą teisės aktų nustatyta tvarka. Siekiant mažinti administracinę naštą lobistams, LVĮ siūloma nustatyti, kad, jei dėl konkretaus teisės akto projekto vykdoma tęstinė lobistinė veikla, lobistas privalo deklaruoti tik lobistinės veiklos pradžia. Jei dėl konkretaus teisės akto projekto vykdoma tęstinė lobistinė veiklą keičiasi pateiktoje skaidrių teisėkūros procesų deklaracijoje nurodyti duomenys, deklaracija tikslinama Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nustatyta tvarka (keičiamo LVĮ 10 straipsnis).

Siekiant sudaryti prielaidas efektyviau vykdyti lobistinės veiklos priežiūrą, keičiamo LVĮ 11 straipsnyje (šiuo metu galiojančiame 13 straipsnyje) papildomai įtvirtinama, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija viešina skaidrių teisėkūros procesų deklaracijas ir informaciją apie Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės narių, viceministrų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų kanclerių, politinių partijų vadovų, merų, savivaldybių tarybų narių, savivaldybių administracijų direktorių ir jų pavaduotojų deklaruotą jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą. Taip pat Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai suteikiama papildoma teisė gauti informaciją apie valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir kitų asmenų, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus ar administracinius sprendimus, deklaruotą jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą iš institucijų, kuriose šie asmenys dirba, ir tikrinti šią informaciją. Kitų asmenų, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, atžvilgiu vykdomą lobistinę veiklą prižiūrėtų institucijų, kuriose šie asmenys dirba, vadovai ar jų įgalioti atstovai. Pažymėtina, kad patys institucijų vadovai taip pat turės pareigą laikytis jų nustatytos ir konkrečioje institucijoje galiojančios jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos deklaravimo tvarkos, o institucijų vadovų deklaracijas papildomai turės teisę patikrinti Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kuriai, kaip minėta, LVĮ suteiks teisę gauti ir tikrinti duomenis apie kitų asmenų (įskaitant institucijų vadovų) deklaruotą jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą iš institucijų, kuriose šie asmenys dirba.

Atsižvelgiant į Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimus, LVĮ projektu siūloma įstatymo lygiu reglamentuoti, kokia informacija apie lobistinę veiklą viešai skelbiama Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje.

Patikslinus reikalavimus dėl duomenų, kuriuos lobistas turi nurodyti skaidrių teisėkūros procesų deklaracijoje, taip pat reglamentavus asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, deklaracijų viešinimą, kitos su lobistine veikla susijusios informacijos viešinimą, būtų geriau pasiektas LVĮ tikslas – užtikrinti lobistinės veiklos viešumą ir skaidrumą, užkirsti kelią neteisėtai lobistinei veiklai, būtų išviešintas daromas poveikis teisėkūrai.

Dėl TPĮ projekto.

Siekiant išviešinti asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, veiklą, TPĮ siūloma asmenims, kuriems netaikomas LVĮ, sudaryti galimybę įsirašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą (taip vadinamą skaidrumo sąrašą). Įrašymas į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą būtų neprivalomas, tačiau tokie asmenys turėtų tas pačias teises kaip ir lobistai, taip pat ir teisę iš institucijų gauti informaciją apie rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme nurodytas teisinio reguliavimo sritis. Asmenys, įtraukti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą, turėtų pareigą kartą per metus deklaruoti savo vykdomą veiklą (elektroniniu būdu teikdami metines ataskaitas) skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje. Jei asmuo tokios deklaracijos nepateiktų ir po Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos perspėjimo, asmuo būtų išbraukiamas iš asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašo, prarastų dėl buvimo sąrašė turimas teises ir metus laiko negalėtų vėl įsirašyti į sąrašą. Asmenims, kuriems siekiama daryti įtaką, nereikėtų deklaruoti jų atžvilgiu darytos įtakos (skirtingai nei tais atvejais, kai įtaką darytų lobistas).

Siekiant sudaryti galimybę svarbiausius sprendimus valstybėje priimantiems politikams ir kitiems aukščiausio lygmens pareigūnams taip pat išviešinti jiems darytą įtaką dėl teisėkūros, kai šią įtaką daro ne lobistų sąrašė esantys asmenys, TPĮ siūloma įtvirtinti galimybę Respublikos Prezidentui, Seimo, Vyriausybės nariams, viceministrams, Vyriausybės, ministerijų kancleriams, politinių partijų vadovams, merams, savivaldybių tarybų nariams, savivaldybių administracijų direktoriams ir jų pavaduotojams savanoriškai deklaruoti informaciją apie jiems darytą įtaką dėl teisėkūros. Atitinkamai siūloma nustatyti pareigą Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai sudaryti galimybę nurodytiems asmenims savanoriškai Skaidrių teisėkūros procesų

informacinėje sistemoje elektroninėmis priemonėmis deklaruoti jiems darytą įtaką dėl teisėkūros. Pasiūlytas modelis suformuluotas atsižvelgiant į LVĮ projektu siūlomas nuostatas dėl aukščiausio lygmens politikų pareigos teikti deklaracijas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai dėl jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos. Tuo tarpu institucijų vadovai pagal analogiją taip pat turės teisę sudaryti galimybę valstybės pareigūnams, valstybės tarnautojams ir kitiems asmenims, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, deklaruoti jiems darytą įtaką dėl teisėkūros.

Pastebėtina, kad asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašas neeliminuočių pareigos įsirašyti į lobistų sąrašą pagal LVĮ nuostatas. Lobistinę veiklą, kaip minėta, galėtų vykdyti tik tie asmenys, kurie įrašyti į lobistų sąrašą. Jei asmuo, kuriam netaikomos LVĮ nustatytos išimties, kas nelaikoma lobistine veikla, vykdytų lobistinę veiklą neįsirašęs į lobistų sąrašą, tai būtų vertinama kaip neteisėta lobistinė veikla.

Priėmus siūlomus TPI pakeitimus, būtų sudaryta galimybė išviešinti asmenų, kurie daro įtaką teisėkūrai, tačiau nepatenka į LVĮ reguliavimo sritį, veiklą, užtikrinti teisėkūrai daromos įtakos skaidrumą.

Dėl atsakomybės už LVĮ pažeidimus ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

LVĮ projekte siūloma detaliam reglamentuoti atsakomybės juridiniams asmenims taikymą už LVĮ pažeidimus. Siūloma įtvirtinti taikytinų baudų dydžius, kurie nustatyti atsižvelgus į ANK 126 straipsnyje įtvirtintus baudų dydžius fiziniams asmenims, į pažeidimų pobūdį ir pavojingumą, siūloma įtvirtinti juridinio asmens atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimų tyrimo, nagrinėjimo ir baudų juridiniam asmeniui taikymo tvarką, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos priimtų sprendimų apskundimo tvarką. LVĮ įtvirtinus, kas laikytina mažareikšmiu šio įstatymo reikalavimų pažeidimu, būtina užtikrinti, kad, jeigu fizinis asmuo padaro mažai pavojingą administracinio nusižengimo, numatyto ANK 126 straipsnio 1 dalyje, požymių turinčią veiką ir ANK 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą administracinės nuobaudos paskirtį galima įgyvendinti netraukiant asmens administracinę atsakomybę, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nariai ar jos įgalioti tarnautojai galėtų administracinio nusižengimo teisenos nepradėti ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą. Papildžius ANK 12 straipsnio 1 dalį nuoroda į ANK 126 straipsnio 1 dalį, bus užtikrintas teisėkūros nuoseklumas ir sistemiškumas.

Dėl Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto.

Kaip minėta, siekiant skatinti lobistinę veiklą, siūloma atsisakyti LVĮ nuostatų dėl valstybės rinkliavos, kai asmuo siekia būti įrašytas į lobistų sąrašą, sumokėjimo. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 6 straipsnyje įtvirtinti aiškią nuostatą, kad valstybės rinkliava neimama už įrašymą į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimo išdavimą. Taip pat sistemiškai siūloma nustatyti, kad valstybės rinkliava neimama už įrašymą į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą. Pastebėtina, kad valstybės rinkliavos atsisakymas mažins administracinę naštą asmenims, siekiantiems būti įrašytiems į lobistų sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, kad skaidrių teisėkūros procesų informacinė sistema, skirta lobistinės veiklos deklaravimui, turėtų būti sukurta iki LVĮ pakeitimų įsigaliojimo, siūloma Įstatymų projektų nuostatų įsigaliojimą atidėti iki 2020 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje.

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtos LVĮ projektu siūlomos nuostatos sudarys geresnes galimybes viešinti lobistinę veiklą, daromą įtaką teisėkūrai, efektyviau vykdyti lobistinės veiklos priežiūrą ir sumažins korupcijos pasireiškimo galimybes.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas LVĮ projektas, TPĮ projektas turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kadangi verslo atstovams bus sudarytos aiškesnės galimybės dalyvauti teisės aktų projektų rengimo, teisės aktų priėmimo procese.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Dėl siūlomų TPĮ pakeitimų reikės papildyti Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymą ir numatyti Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įgaliojimus prižiūrėti, kaip įgyvendinamos naujos siūlomos TPĮ nuostatos. Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas rengia Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo pakeitimus, todėl, siekiant nedubliuoti šio įstatymo pakeitimų, kartu su Įstatymų projektais Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo pakeitimai neteikiami.

Pakeisti ar panaikinti kitų galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. LVĮ projekte vartojamos sąvokos ir (ar) jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Įstatymų įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymų projektus, reikės papildyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, nuostatas ir numatyti pareigą teisės aktų projektus rengiančioms institucijoms teikti išvadoms gauti teisės aktų projektus lobistams, asmenims, įrašytiems į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą pagal šių asmenų nurodytas ir skaidrių teisėkūros procesų informacinėje sistemoje skelbiamas teisinio reguliavimo sritis. Taip pat turės būti keičiamas Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimas Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo

taisyklių patvirtinimo“, išbraukiant valstybės rinkliavos dydį už įrašymą į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimo išdavimą.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija turės patvirtinti Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės narių, viceministrų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų kanclerių, politinių partijų vadovų, merų, savivaldybių tarybų narių, savivaldybių administracijų direktorių ir jų pavaduotojų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos deklaravimo tvarką; nustatyti kriterijus, kuriais remiantis ANK 126 straipsnyje numatytas pažeidimas laikomas mažareikšmiu.

Institucijų vadovai turės patvirtinti valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir kitų asmenų, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos deklaravimo tvarką; šių asmenų vykdomos lobistinės veiklos priežiūros tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymams įgyvendinti bus reikalingos valstybės biudžeto lėšos, kadangi Vyriausioji tarnybinės etikos komisija turės sudaryti sąlygas Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariams, viceministrams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų kancleriams, politinių partijų vadovams, merams, savivaldybių tarybų nariams, savivaldybių administracijų direktoriams ir jų pavaduotojams elektroninėmis priemonėmis deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą. Informacinės sistemos, skirtos lobistinės veiklos, daromos įtakos teisėkūrai deklaravimui, užtikrinant atitinkamas asmens identifikavimo, saugos priemonės ir analizės modulius (kryžminė patikra, statistiniai apibendrinimai ir pan.), sukūrimo kaštai, remiantis Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai pateiktais komerciniais pasiūlymais, yra apie 120 000 eurų (šią sumą sudaro informacinės sistemos techninės specifikacijos parengimo (apie 10 000 eurų), diegimo (apie 90 000 eurų) bei techninės priežiūros (apie 20 000 eurų) paslaugos). Ši sistema, kaip minėta, turėtų būti sukurta iki LVĮ pakeitimų įsigaliojimo.

Taip pat, siekiant veiksmingos lobistinės veiklos priežiūros, Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai. 2018 m. rugsėjo 19 d. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija įsteigė Lobistinės veiklos priežiūros skyrių, kuriame eina pareigas 4 žmonės, tačiau tai padarė perkeldama valstybės tarnautojus iš Prevencijos skyriaus, kuriame šiuo metu labai trūksta žmonių, Lobistinės veiklos priežiūros skyriaus tarnautojai atlieka ir Prevencijos skyriaus uždavinius. Tam, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija efektyviai galėtų atlikti įstatymais jais pavestas funkcijas, reikėtų papildomų 5 žmonių (šiuo metu patvirtintos 25 pareigybės, reikėtų 30). 5 papildomų žmonių įdarbinimas bei darbo vietų jiems įrengimas kainuotų 125 000 eurų metams.

Atskiras lobistinės veiklos priežiūros padalinys, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nuomone, yra reikalingas, nes lobistinės veiklos priežiūra yra atskira Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos funkcija (nesusijusi su Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo klausimais), apimanti tiek tyrimus, patikrinimus dėl galimai neteisėtos lobistinės veiklos, tiek prevencinę veiklą. Pažymėtina, kad šiuo metu tiek potencialiems lobistams (privačiam sektoriui), tiek asmenims, kuriems lobistine veikla daroma įtaka (viešajam sektoriui), labai trūksta informacijos apie lobistinę veiklą, jos reikšmę. Lobistinės veiklos reglamentavimu siekiama įteisinti kuo didesnę tokios veiklos viešumą, skatinti diskusijas visuomenėje ir kartu padėti atitinkamus sprendimus priimančioms asmenims nebijoti domėtis suinteresuotųjų šalių nuomonėmis žinant, kad jie veikia teisėtai ir už savo veiklą atsiskaito visuomenei. Kryptinga prevencinė veikla bei neteisėtos lobistinės veiklos atvejų išaiškinimai padėtų skaidrinti lobistinę veiklą – tam reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai ir dėl veiklos specifiškumo tikslinga suskurti atskirą struktūrinį padalinį. Pabrėžtina,

kad EBPO Viešojo valdymo komitetas Lietuvos stojimo peržiūros kontekste lobistinės veiklos reguliavimą įvardijo kaip vieną iš prioritetinių sričių, buvo pabrėžta, kad EBPO įdėmiai stebės, kaip Lietuvai seksis įgyvendinti LVI nuostatas, skatinti lobistinės veiklos supratimą visuomenėje, kokios konkrečios priemonės bus taikomos.

Valstybės rinkliavos už įrašymą į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimo išdavimą atsisakymas ženklios įtakos valstybės biudžeto lėšoms neturės, kadangi, vadovaujantis Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo, patvirtinto Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1458, 4.621 papunkčiu, šiuo metu už įrašymą į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimo išdavimą nustatytas 10 eurų valstybės rinkliavos dydis, o lobistų sąrašė yra apytikriai 80 asmenų.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „lobistinė veikla“, „lobistas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.